

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету геології, географії,
рекреації і туризму

 Віліна ПЕРЕСАДЬКО

“ 28 ” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>10. Природничі науки</u>
спеціальність	<u>106. Географія</u>
освітні програми	<u>Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток</u>
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	геології, географії, рекреації і туризму

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол № 11 від «28» серпня 2023 року,

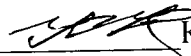
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Володимир РЕДІН, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Павло КОБИЛІН, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства
Протокол № 9 від «28» серпня 2023 року

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства

Людмила НЕМЕЦЬ
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»

Гарант освітньо-професійної програми
Катерина КРАВЧЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол № 7 від «28» серпня 2022 року

Заступник науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

Юлія ПРАСУЛ
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Географія світового господарства та міжнародної торгівлі**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра**

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності **106 Географія**

освітні програми **Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення особливостей і закономірностей розвитку та функціонування галузевої і територіальної структури сучасного світового господарства.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- розкрити структуру світового господарства як складової глобальної соціально-економічної системи;
- визначити особливості функціонування світового господарства в умовах глобалізації;
- розкрити сутність та особливості міжнародного географічного поділу праці;
- показати основні методологічні підходи до визначення типів країн за рівнем розвитку;
- вивчити географію природно-ресурсного потенціалу світу, світової промисловості, сільського господарства, сфери послуг.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	5-й, 6-й
Лекції	
36 год.	2 год. (5-й семестр), 8 год. (6-й семестр)
Практичні, семінарські заняття	
36 год.	8 год. (6-й семестр)
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
48 год.	102 год.
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей:

- здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства (СК02);
- здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки (СК04);
- самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані(у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результат (СК08);
- здатність проводити дослідження регіонального розвитку та різних аспектів територіальної організації суспільства (СК13);

забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:

- аналізувати географічний потенціал території (ПР04);
- аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ПР09);
- мати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур (ПР12);
- володіти базовими знаннями з економічної та соціальної географії України і світу (ПР13);
- аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства (ПР15)

За результатами навчання студенти здобувають:

Знання:

- особливості формування та функціонування світового господарства;
- структура сучасного світового господарства;
- соціально-економічні типи країн;
- географія природно-ресурсного потенціалу світу, світової промисловості, сільського господарства, сфери послуг;
- особливості світових господарських зв'язків.

Уміння і навички:

- проводити аналіз та оцінку факторів, що визначають рівень розвитку галузей світового господарства;
- давати характеристику галузей світового господарства;
- досліджувати територіальні відмінності розвитку окремих галузей світового господарства;
- застосовувати отримані знання та навички у вирішенні глобальних проблем сучасної цивілізації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Світове господарство як складова глобальної соціально-економічної системи

ТЕМА 1. *Світове господарство та його структура.*

Поняття світового господарства. Становлення та періоди розвитку світового господарства. Галузева, функціональна і територіальна структура світового господарства. Закони, закономірності і принципи розвитку та розміщення світового господарства. Система національних рахунків. Стадії економічного розвитку. Міжнародний географічний поділ праці.

ТЕМА 2. *Розвиток світового господарства в умовах глобалізації.*

Інтернаціоналізація та глобалізація у світовому господарстві. Сутність глобалізації. Рівні глобалізації. Фактори розміщення господарства в умовах глобалізації. Географічні аспекти міжнародної економічної інтеграції. Регіональні інтеграційні утворення. Міжнародні економічні організації. Транснаціональні корпорації.

ТЕМА 3. *Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку.*

Основні методологічні підходи до визначення типів країн за рівнем розвитку. Розвинуті країни: найрозвинутіші країни; високорозвинені країни; середньорозвинені країни. Країни, що розвиваються: з високим і середнім доходом; з доходом нижче середнього; з низьким доходом; з дуже низьким доходом; найменш розвинені.

Поточна контрольна робота.

РОЗДІЛ 2. Галузева і територіальна структура світового господарства

ТЕМА 1. *Природно-ресурсний потенціал світового господарства.*

Природно-ресурсний потенціал (ПРП) як фактор виробництва. Мінерально-ресурсний потенціал. Земельно-ресурсний потенціал. Водно-ресурсний потенціал. Рослинний ПРП. Рекреаційний потенціал. Ресурси Світового океану.

ТЕМА 2. *Промисловість світу.*

Особливості сучасної галузевої структури промисловості. Основні зрушення у структурі світової промисловості. Тенденції розвитку та розміщення галузей промисловості: паливної, електроенергетики, чорної і кольорової металургії, машинобудування, хімічної, лісової, будівельних матеріалів, легкої, харчової.

ТЕМА 3. *Сільське господарство світу.*

Сільськогосподарське виробництво в системі світового господарства. Структура світового сільськогосподарського виробництва. Форми сільськогосподарського використання земель. Географія рослинництва світу. Географія тваринництва світу. Регіональні особливості світового сільськогосподарства.

ТЕМА 4. *Географія сфери послуг у світовому господарстві.*

Транспортна система світу. Світовий ринок транспортно-логістичних послуг. Світова система зв'язку. Інформаційний сектор світового господарства. Ринок фінансово-банківських послуг. Ринок освітніх послуг. Географія міжнародного туризму.

ТЕМА 5. *Географія міжнародної торгівлі.*

Зміст міжнародної торгівлі та сучасні тенденції її розвитку. Характеристика ринків товарів і послуг у міжнародній торгівлі. Міжнародна торгівля сировинними і готовими промисловими товарами. Міжнародна торгівля послугами.

ТЕМА 6. *Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення.*

Проблема миру та демілітаризації. Проблема подолання бідності та відсталості. Виробнича проблема, її масштаби, перспективи вирішення. Проблема природних ресурсів. Екологічна проблема. Демографічна проблема. Проблема стійкого розвитку. Проблема розвитку людського потенціалу.

Залікова контрольна робота

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	сп		л	п	лаб	інд	сп	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Світове господарство як складова глобальної соціально-економічної системи													
Тема 1. Світове господарство та його	7	2				5	12	1				11	

структура												
Тема 2. Розвиток світового господарства в умовах глобалізації	18	4	8			6	14	1	1			12
Тема 3. Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку	15	6	4			5	12	1	1			10
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>40</i>	<i>12</i>	<i>12</i>			<i>16</i>	<i>38</i>	<i>3</i>	<i>2</i>			<i>33</i>
Розділ 2. Галузева і територіальна структура світового господарства												
Тема 1. Природно-ресурсний потенціал світового господарства	13	4	4			5	14	1	1			12
Тема 2. Промисловість світу	14	4	4			6	13	1	1			11
Тема 3. Сільське господарство світу	13	4	4			5	14	1	1			12
Тема 4. Географія сфери послуг у світовому господарстві	14	4	4			6	14	1	1			12
Тема 5. Географія міжнародної торгівлі	15	4	6			5	13	1	1			11
Тема 6. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення	11	4	2			5	14	2	1			11
<i>Разом за розділом 2</i>	<i>80</i>	<i>24</i>	<i>24</i>			<i>32</i>	<i>82</i>	<i>7</i>	<i>6</i>			<i>69</i>
Усього годин	120	36	36			48	120	10	8			102

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Глобалізація та її вплив на географію світового господарства	4	0,5
2.	Міжнародна економічна інтеграція	4	0,5
3.	Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку	4	1
4.	Природно-ресурсний потенціал світового господарства	4	1
5.	Промисловість світу	4	1
6.	Світове сільське господарство	4	1
7.	Географія світового транспорту	4	1
8.	Міжнародна торгівля товарами	4	0,5
9.	Міжнародна торгівля послугами	2	0,5
10.	Глобальні проблеми світового господарства	2	1
	<i>Разом</i>	<i>36</i>	<i>8</i>

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Опрацювання літературних джерел за темою «Світове господарство та його структура»	5	11
2	Вивчення особливостей розвитку світового господарства в умовах глобалізації, підготовка до практичної роботи	6	12
3	Ознайомлення з науковими підходами до типології країн за рівнем соціально-економічного розвитку, підготовка до практичної роботи	5	10
4	Опрацювання матеріалу за темою «Природно-ресурсний потенціал світового господарства», підготовка до практичної роботи	5	12
5	Вивчення особливостей промисловості світу, підготовка до практичної роботи	6	11
6	Вивчення особливостей сільського господарства світу, підготовка до практичної роботи	5	12
7	Опрацювання матеріалу за темою «Географія сфери послуг у світовому господарстві», підготовка до практичної роботи	6	12
8	Вивчення географічних особливостей міжнародної торгівлі	5	11
9	Ознайомлення з глобальними проблемами світового господарства та шляхами їх вирішення, підготовка до практичної роботи	5	11
	<i>Разом</i>	48	102

6. Індивідуальні завдання

Програмою не передбачені.

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- репродуктивні;
- проблемного викладу;
- частково-пошукові;

8. Методи контролю

Усне експрес-опитування, виконання практичних робіт, контрольна робота залікова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1			Розділ 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9					
	9	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	9	4,5	15	-	60	40	100

T2 – T9 – практичні роботи

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Географія світового господарства та міжнародної торгівлі»

Практична робота – 4,5 балів:

- виконання практичних завдань – 4 балів;
 - ✓ 0 балів – робота не виконана,
 - ✓ 1 бал – виконана частково, підготовлена недбало, виконаний не свій варіант, знання фрагментарні і поверхові
 - ✓ 2 бали – завдання виконано частково, містить окремі помилки фахового характеру, знання фрагментарні і поверхові,
 - ✓ 3 бали – завдання виконано повністю, з окремими зауваженнями, знання достатні,
 - ✓ 4 бали – завдання виконано повністю, знання на високому рівні.
- захист роботи – 0,5 бали.

Контрольна робота – 15 балів:

- тестові завдання – 6 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 2 бали;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 7 балів;
 - Питання №1 – 4 бали
 - Питання №2 – 3 бали
 - ✓ 3(4) бали – відповідь розкрита повністю, знання на високому рівні;
 - ✓ 2(3) бали – відповідь розкрита повністю, з окремими зауваженнями, знання достатні;
 - ✓ 1(2) бали – відповідь розкрита частково, містить окремі помилки фахового характеру, знання фрагментарні і поверхові;
 - ✓ 0 балів – завдання не виконана,

Залікова робота – 40 балів:

- тестові завдання – 12 балів;
- завдання на встановлення відповідності – 12 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 16 балів.
 - Питання №1 – 7 балів;
 - Питання №2 – 8 балів;
 - Питання №3 – 7 балів;
 - ✓ 7(8) балів – відповідь розкрита повністю, знання на високому рівні;
 - ✓ 6-7 балів – відповідь розкрита повністю, з окремими зауваженнями, знання достатні;
 - ✓ 4-5 балів – відповідь розкрита частково, містить окремі помилки фахового характеру, знання фрагментарні і поверхові
 - ✓ 1-3 бали – виконана частково, підготовлена недбало, виконаний не свій варіант, знання фрагментарні і поверхові –
 - ✓ 0 балів – завдання не виконано,

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Афоніна О. О. Географія світового господарства : практикум / О. О. Афоніна. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 51 с.
2. Бочан І.О., Михасюк І.Р. Глобальна економіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – С. 271-305.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смирнова. – К.: Знання 2011. – 640 с.
4. Дахно І.І. Світова економіка: навч. посіб. / І.І. Дахно. - К.: ЦНЛ, 2006. – 264 с.
5. Любіцева О. О. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір: монографія / О.О. Любіцева [та ін.]. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. – 160 с.
6. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства / С.І. Сюткін. – Суми: СумДПУ, 2020. – 142 с.
7. Філіпенко А . С. Світова економіка: навч. посіб. / А.С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. – К. : Либідь, 2002. – 583 с.

Допоміжна література

8. Безуглий В. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: посібник / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – К.: Видавн. центр “Академія”, 2003. – 688 с.
9. Блій Г. де. Географія: світи, регіони, концепти / Г. де Блій, П. Муллер ; пер. з англ.; передм. та розділ “Україна” О. І. Шаблій. – К. : Либідь, 2004. – 740 с.
10. Бочан І . О. Глобальна економіка : навч. посіб. / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк. – К.: Знання, 2007. – 403 с.
11. Вегера С. А. Глобалізація і людський розвиток: препринт наукової доповіді / С. А. Вегера. – К.: Нац. академія України, 2011. – 40 с.
12. Голюков А . П . Вступ до економічної і соціальної географії : підручник / А. П. Голюков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 320 с.
13. Мочерний С.В. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія / С.В.Мочерний, Я.С. Ларіна, С.В. Фомішин. – К.: Ніка-Центр, 2006.-200 с
14. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія / Кол. Авт.; за ред. Я.Б.Олійника, Б.П. Яценка, В.К. Бабарицької. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 145 с.
15. Світова економіка: навч. посіб. / за ред. Ю.Г. Козака, В. В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. – К.: ЦУЛ, 2010. – 328 с.
16. Смаль В.В. Трансформація господарства постіндустріальних країн: наукові засади суспільно-географічного дослідження: монографія / В. В. Смаль; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2011. – 369 с.
17. Сюткін С.І. Суспільна географія: термінологічний словник / [авт.-уклад. С.І. Сюткін] – Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015. – 56 с.
18. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: підручник / О. Г. Топчієв. – О.: Астропринт, 2009. – 544 с.
11. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: навч. посіб. / О. І. Шаблій. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 254 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Банк даних Світового банку. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/>
2. UnctadStat. Банк статистичних даних. – Режим доступу: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en
3. UNCTAD e-handbook of statistics. – Режим доступу: <https://hbs.unctad.org/>
4. Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Світова книга фактів ЦРУ. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>
6. Пізнавальний сайт «Географія»: - Режим доступу: <http://geoknigi.com>
7. Кноема. Світовий атлас даних. – Режим доступу: <https://knoema.com/atlas>